

ЗМЕСТ

Яны любілі Беларусь. <i>Анатоль Сідарэвіч</i>	5
АЛЯКСАНДР УЛАСАЎ	17
Аб беларускім нацыянальным адраджэнні	17
Дні жыцця	20
УЛАДЗІМІР САМОЙЛА	36
«Жалейка» — песні Янука Купалы.	37
Гэтым пераможам (<i>нарысы крытычнага аптымізму</i>):	
Фрагмент	40
На чужыне...	44
УЛАДЗІСЛАЎ ГАЛУБОК	45
Сярмяжнік	46
Сын вёскі: <i>Апавяданне</i>	47
Усё аб тым жа	50
ЯЗЭП ЛЁСІК	52
Нёман: <i>Апавяданне</i>	54
Родная мова і яе значэнне.	55
«Літва-Беларусь» (<i>гістарычныя выведы</i>): <i>Фрагменты</i>	65
ФРАНЦІШАК АЛЯХНОВІЧ	69
Чорт і баба: <i>Жарт у I акце (Паводле народнай казкі)</i>	71
Савецкая інквізіцыя (<i>Віленскія ўспаміны</i>): <i>Фрагмент</i>	83
АЛЯКСАНДР ЦВІКЕВІЧ	90
Аб аргументах ад роздзума і аб аргументах ад сэрца: <i>3 цыкла</i>	
«Штодзённыя думкі»	91
Вялікае спрашчэнне, ці Вялікае ўдасканаленне:	
Фрагменты <i>кнігі</i>	97
АНТОН ЛУЦКЕВІЧ	101
«Маладая Беларусь».	102
Прадвеснікі адраджэння	104

СЫМОН РАК-МІХАЙЛОЎСКІ	109
Да беларускае інтэлігенцыі і вясковых вучыццялёў	110
Аб беларускім універсітэце	114
ФАБІЯН ШАНТЫР	117
У вёсцы: <i>Апавяданне</i>	118
Святы Божа: <i>Апавяданне</i>	120
Патрэбнасць нацыянальнага жыцця для беларусаў і самаадзначэння народа: <i>Раздзелы з кнігі</i>	123
З лістоў да Зоські Верас (Людвікі Сівіцкай).	137
ЦІШКА ГАРТНЫ	143
Бяздольны	145
Роднай краіне	145
Каля бору сонца ходзіць	146
«Лайдак»: <i>Апавяданне</i>	148
АНАТОЛЬ ДЗЯРКАЧ	153
Абразкі з жыцця Палесся	153
ЯЗЭП МАЗУРКЕВІЧ	164
Віраплынь: <i>Фрагменты</i>	164
ЯНКА ПАЗНЯК	173
Два кірункі	175
Барацьба беларусаў з Расеяй	177
ВАЦЛАЎ ЛАСТОЎСКІ	179
Сабор св. Марка ў Венецыі	181
На смаленскіх сценах	182
«Паэт, ты вольнага Пегаса...»	182
На оды Гарацыя	183
Чала я не хіліў прад сілай	183
Чырвонец	183
Патрыятычны малітвеннік	184
АЛЕСЬ ЛЯЖНЕВІЧ	187
Сялянскі тэатр: <i>Дарады ў пытаннях тэатральнай тэхнікі і метады пастаноўкі п'ес сялянскімі і гарадскімі клубнымі драмгурткамі</i>	188
ЯНКА НЁМАНСКІ	191
Над Кроманню (<i>3 часоў 1905 года</i>): <i>Апавяданне</i>	193
АЛЯКСЕЙ ТРАЕЦКІ	214
Бор высякалі: <i>Апавяданне</i>	214

АДАМ СТАНКЕВІЧ	220
«Муžускаја Прауда» і «Гомон»: <i>Сінтэтычны нарыс</i>	222
У «палоне» паэзіі Якуба Коласа (<i>з нагоды 30-летняга юбілею яго літаратурнага творства</i>)	229
МАКАР КРАЎЦОЎ	233
Паварот да Горадна	234
Раманс	235
Мы выйдзем шчыльнымі радамі: <i>Ваяцкі гімн</i>	236
Маршлют: <i>Апавяданне</i>	237
20 гадоў назад (<i>Успамін пра Усебеларускі з'езд 1917 г.</i>)	242
АРКАДЗЬ СМОЛІЧ	248
Незалежнасць	249
МІХАСЬ МЯЛЕШКА	251
Дзённік	252
Шэпты: <i>Апавяданне</i>	258
БРАЅІСЛАЎ ТАРАШКЕВІЧ	264
Не пакідайце сваёй мовы	265
Прадмова да «Беларускай граматыкі для школ»	267
Пераклады	269
АНДРЭЙ МРЫЙ	274
Запіскі Самсона Самасуя: <i>Раздзелы з рамана</i>	276
КАСТУСЬ ЕЗАВІТАЎ	288
Не ный! Не плач! (<i>Братам Заходняй Беларусі</i>)	289
Сонцу ў нядзелю	290
У куце больш не маю бажніц!	291
Абвяшчэнне БНР	291
Слуцкае народнае змаганне	295
МАКСІМ ГАРЭЦКІ	300
Рускі: <i>Апавяданне</i>	302
Усебеларускі з'езд 1917-га года: <i>Апавяданне</i>	305
ЛЕАПОЛЬД РОДЗЕВІЧ	310
«Працуй, Беларусь...»	311
«Ты расцеш, як дзень світаннем...»	312
Буслы	312
«Хто душой і шчырым сэрцам...»	313
Мініяцюры	314
Як у казцы: <i>Апавяданне</i>	315
П. С. Х.: <i>Фацэцыя на адну дзею</i>	317

ІГНАТ ДВАРЧАНІН	329
Покліч	330
Безработны	332
Ля мора	333
ВАСІЛЬ СТАШЭЎСКІ	334
Гісторыя аднае лазні: <i>Апавяданне</i>	335
ПАВЕЛ КАРАВАЙЧЫК	348
Лісты з Петраграда	349
«Воздайте кесарево кесареви, а Божие — Богови»: <i>Фрагмент</i>	353
УЛАДЗІСЛАЎ КАЗЛОЎШЧЫК	355
Устань, рыцар слаўны	355
Ці я цябе люблю...	356
Лявон: <i>Апавяданне</i>	357
Старыя прывычкі	360
МІХАСЬ ЧАРОТ	363
Звон	365
Жывыя акорды	365
Сенажаці і поле аснежаны	366
Вясну пяю	367
Разбуджаная	368
«Заціхла бура, і сонца гляне...»	368
Прыпяць	369
«Я не чакаў...»	371
Дзіўная заява: <i>Апавяданне</i>	371
ВАСІЛЬ ШАШАЛЕВІЧ	378
Сімфонія гневу	379
АНДРЭЙ КАПУЦКІ	386
На расцяробе	387
ЮРКА ЛІСТАПАД	390
Узбіліся на свой шлях	390
АДАМ БАБАРЭКА	402
Як красназорцы зямлі сцураліся: <i>Апавяданне</i>	403
МІКОЛА ШКЯЛЁНАК	408
Культурнае рабства	408
ДЗМІТРЫЙ КУРДЗІН	415
Міжбур'е	415

ФЕЛІКС КУПЦЭВІЧ	420
Пра «Вераснёвыя ночы» К. Чорнага	421
Літаратурная Хлестакоўшчына, або «Прадукт уласнай самабытнасці»	430
МІКАЛАЙ КАСПЯРОВІЧ	439
Матывы барацьбы ў творчасці М. Багдановіча	440
СЫМОН БАРАНАВЫХ	447
Плямы: <i>Апавяданне</i>	448
УЛАДЗІМІР ЖЫЛКА	452
Палімпсест	453
Хараство	453
Меч	454
«Я — грамнічная свечка прад Богам...»	454
Прыкладзіны	456
Верш развітання	458
МІХАСЬ ЗАРЭЦКІ	460
Адна партыя ў шашкі: <i>Апавяданне</i>	461
Дзіўная: <i>Апавяданне</i>	466
АНАТОЛЬ ВОЛЬНЫ	478
«Ў мармуровым снягу...»	479
Кастусь Каліноўскі	480
СТАНІСЛАЎ ГРЫНКЕВІЧ	489
З зацемак аб характары беларусаў	489
СЫМОН КУНІЦКІ	496
«Крыніца» — апавяданні Васіля Каваля	496
ПЛАТОН ГАЛАВАЧ	499
Уцякач: <i>Апавяданне</i>	500
ТОДАР КЛЯШТОРНЫ	509
Ліст у Сібір	510
«Завечарылася бярозавая просінь...»	511
Зазімак	511
«Задыміўся імжою сыр-бор...»	512
«Не глядзі з дакорам, дарагая...»	513
«Белыя паляны, белыя гаі...»	514
«На небе сыплецца сярэбраны гарох...»	515
«Ўпрадае дым у залатую гладзь...»	516
Восень	517
«Зацвілі сярэбраныя росы...»	518
Калі асядае муць: <i>Фрагмент</i>	519

АЛЕСЬ ДУДАР	522
Кастусь Каліноўскі	524
«Ў музеі залатую бранзалетку...»	525
«Мятнуўся небасхіл перуном сінякрылым...»	525
Скарына	525
«Не сягоння было і не ўчора...»	526
Вежа	527
Пасеклі Край наш	528
Таварыш Кунегін: <i>Апавяданне</i>	530
УЛАДЗІМІР ХАДЫКА	538
«Пры дарозе, дзе жоўтыя травы...»	539
Снапок аўса	540
«Прысядзем, ночка, на траве...»	541
Гудуць слупы	542
«Абрысы старадаўняй пушчы...»	542
«Зор ранніх знікла дзядэма...»	543
«Учора вецер біў у дзверы...»	544
«Уласніцкіх двароў эдэмы...»	545
«Вецер лётае, вецер гойсае...»	546
«Пад сталом злавіла кошка мыш...»	547
ПАЎЛЮК ШУКАЙЛА	548
Эх, песні мае...	550
Ветру	550
На Беларусі...	551
ЯНКА ТУМІЛОВІЧ	553
Начлег	553
Ноч засвяціла	554
ЯЗЭП ПАДАБЕД	555
У Дуброве	555
ФРАНЦІШАК ГРЫШКЕВІЧ	557
Пяльграм	557
З народа мы...	558
Беларусь, Беларусь...	558
Малітва	559
Кліч	560
Кляштар	560
АЛЕСЬ САЛАГУБ	562
Пасыплю крошак	563
Летняя ноч у вёсцы	563
Ноч	564
Два другі	564

Як пашчы каменнай цясніна...	565
Астрожны кветнік	566
СЯРГЕЙ ФАМІН	567
«Я бачыў вас даўно...»	568
«Калыхнулася месяца сіль...»	568
«За вакном задыхаецца вецер...»	569
«Сіняй ноччу ў месячную замець...»	570
ВАСІЛЬ КАВАЛЬ	571
Як вясну гукалі: <i>Апавяданне</i>	572
ЮРКА ЛЯВОННЫ	577
Зімовая радасць	577
Распляскалася у прасторы сонца	578
«Ён прыйшоў...»	579
Выпадак: <i>Апавяданне</i>	580
МІХАСЬ БАГУН	584
«Там, дзе змрок залатымі зубамі...»	585
Трылет	586
Растраслі старыя клёны...	586
Ціхія ночы	587
«Хтось разліў над дахам лесу...»	587
Вясновы эскіз	588
СЯРГЕЙ ДАРОЖНЫ	589
Зіма	590
Белымі пялёсткамі	591
Штрыхі	592
«Ніяк за імі не паспець...»	593
За вучобай	594
ЛУКАШ КАЛЮГА	596
Трахім — штучны чалавек: <i>Апавяданне</i>	597
ВАЛЕРЫЙ МАРАКОЎ	606
Жыццё — як мора-акіяна	607
Дзяўчыне	608
«Сціскаецца сэрца не таму, што восень...»	609
«Тут так хораша, свету так многа...»	610
«Пеў пякучыя песні свае салавей...»	610
Жаданне	611
Я верыў тады: <i>Абразкі</i>	612
ЗЯМА ПІВАВАРАЎ	614
Лірыка двух нараджэнняў	614

ЮЛІ ТАЎБІН	617
На Украіне	618
«Панарамы лясоў і балот...»	619
«Мой махнаты Дунай б'е хвостом ля парога...»	619
Адкінуўшы фіранку	620
«Вечар... ў горадзе вечар...»	620
«На вуліцах — мароз і маладзік...»	621
За Шылерам	621
Пушкін	622
Сірано дэ Бержэрак	622
СЯРГЕЙ АСТРЭЙКА	626
Ветракі (<i>Урывак з паэмы «Смагады кроз»</i>)	627
БАРЫС МІКУЛІЧ	631
Раяль: <i>Апавяданне</i>	632
Аповесць для сябе: <i>Фрагменты дзённіка</i>	635
МІКОЛА ГВАЗДОЎ	643
Шчырасць	644
ЯНКА ФІЛІСТОВІЧ	646
Нашы думкі	646
Іван Луцкевіч (1881—1919): <i>У 29-я ўгодкі смерці</i>	649
Аб чым нам трэба памятаць	653
Наш адказ	655
На перавале стагодзьдзя	659
Summary	684